

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

101. An laicis infirmis Reliquiae Sacramenti inuentae post ablutionem tradi possint? Et quid, si ablutionem non sumpserint? Et notatur ad euitandam irreuerentiam aliquando licitum esse accipere ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76405](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76405)

num. 22. postquam disputatiōe potius, quàm resolutiōe vsum huiusmodi instrumenti approbare visus est, tandem hæc verba subiicit. Ego tamen non recederem à communi vfu Ecclesiæ, qui est ministrare immediatè manu, & qui aliter ageret, præter peccatum posset etiam ab Episcopo puniri. An autem talis mortaliter peccaret, dubito, quia contraueniret graui ceremoniæ Ecclesiæ vniuersalis. Hæc Possseuinus. Ad doctrinam verò Episcopi Smyrnenfis respondeo, quod magis præualere debet auctoritas 15. Episcoporum, qui in Conc. V. Mediolanensi à Summo Pontifice approbatum modum similem ministrandi Eucharistiam reprobauerunt. Et peto à Marchino si in illo folio chartæ forsitan (vt facilius accideret potest) remaneret aliquod paruū fragmentum particulæ consecratæ, ad quid deseruiet combustio: Meritò igitur Chapeauilla de Sacrament. Eucharist. quæst. 33. & seq. damnauit hos modos ministrandi Eucharistiam peste infectis; vt qui non audens accedere ad peste infectum propter periculum contagionis à longè positus proponit ægris ex mensa ad hoc composita sumendam. Et qui proponit ægris sumendam ex scutellis. Necnon ille, qui pani vsuali, & communi inuolutum ministrat. Et ille, qui oblongiori forcipe Eucharistiam tenet, & sic ægro ministrat. Et ille, qui spatula oblongiori Eucharistiam infigit, & sic in os peste infecti immittit.

RESOL. CI.

- An laicis infirmis Reliquiæ Sacramenti inuenta post abluionem tradi possint?
 Et quid, si abluionem non sumpserint?
 Et notatur ad euitandam irreuerentiam aliquando licitum esse accipere Eucharistiam sine ieiunio, vt si prudenter timeatur, peruenitur in manus infidelium, vel hereticorum, aut ab incendio absumi.
 Et quid est agendum, si esset Sacerdos non ieiunus, & laicus ieiunus: vel laicus esset excommunicatus, & ieiunus, Sacerdos non quidem censura impeditus, sed non ieiunus.
 Et quid si Sacerdos esset excommunicatus, laicum verò nō. Vterius, si Sacerdos, per acta consecratione peccat, nec alius Sacerdos adsit ieiunus, si non ieiunus adsit, an iste debeat perficere Sacrificium?
 Et quid in prædicto casu, si est qui celebrat in Pontificalibus, & desit, & non sit alius Episcopus, an simplex Sacerdos possit supplere simplici, & ordinario modo, que desunt?
 Et in dicto casu præuente Episcopo, utrum sit præferendus simplex Sacerdos ieiunus alteri Episcopo non ieiunus, vt perficiat que desunt?
 Et an Sacerdos post longam communionem factam immediatè post Sacrificium possit vasa purificare, & Reliquias, seu fragmenta que supersunt consumere, etiam si Reliquiæ fuerint consecratæ in ea Missa, vel ab alio in alia Missa? Ex part. 10. tr. 13. & Misc. 3. Resol. 53.

Sup. contēto in hoc, & seq. §. in ref. not. seq. à §. Non desinā.

§. 1. **N**egatiuam sententiam tanquam communionem tuetur Sagundez, præcept. 3. lib. 3. cap. 5. n. 1. vbi ita ait: Rursus rogabis, an possint huiusmodi reliquiæ inuentæ dari laicis ex his, qui communionem Eucharistiæ acceperunt, præsertim post sumptam aquam. Respondeo, huiusmodi reliquias dari, per se loquendo, non posse Laicis post sumptam abluionem; quia hoc non pertinet ad eorum ministerium; censetur enim eorum actio perfectè consummata in ipsa prima sumptione ipsius Sacramenti: quare nec illis etiam dandæ sunt post finitam communionem, etiam si abluionem non sum-

psceint, nisi simul dentur cum priori formula, quæ tunc censetur vna formalis communitio, post hæc verò primam communionem, non possunt laici inter se communicare, per se loquendo: illa autem sumptio illarum reliquiarum est vera communitio, si per se, ac separatim fiat. Ita Soarius citatus. Ille, cum Bacina de Sacram. disp. 4. q. 6. punct. 2. n. 15. qui citat Reginaldum, Coninch, Nugnum, Filiationem, & Azorium; quibus adde, me citato Leandrum de Sacramenti, tom. 2. tract. 7. disp. 5. q. 35. qui firmat non licere dare laicis in eo casu, cum iam non sint ieiunus. Quoniam si dictæ reliquiæ sumi possunt à Sacerdote, etiam post abluionem, idè est, quia sunt reliquiæ quæ pertinent ad idem Sacrificium, ad quod consummandum, & perficiendum Sacerdos habet debitum, quo debito caret Laicus.

2. Verum affirmatiua sententia Marchini, ego olim in par. 6. tr. 6. resol. 23. an sit probabilis, alioquin iudicio iudicandum reliqui; nunc autem inuenio illam docere Carolum Baucium in Casibus singulatis Conscientiæ, cas. 136. vbi ita asserit: Quæritur fragmenta Hostiæ consecratæ post sumptam Eucharistiam, & abluionem à Laico, an possint sumi ab eodem Laico, si statim sumat, scilicet post terminatam moram temporis. Respondet Marchinus de Sacramento Ordinis part. 3. cap. 3. n. 18. id posse fieri, Ratio esse potest, quia sumptio illa reliquiarum est terminatam temporis moram censetur vna, & eadem actio moralis cum manducatione Hostiæ, quam vitæ accepit, & testatur esse moris in acutissima Religione S. Mariæ Fulentis Ordinis Cisterciensis, & quamuis hæc opinio sit contra communem Doctorum sententiam, tamen quia prædictus liber fuit iussu Iussu Magistri Sacri Palatii, & non fuit emendata hæc opinio. Idcirco mihi videtur etiam à principio extrinseco hanc opinionem esse probabiliorem: magis, cum fuerit posita in praxi in multis Curatibus, & oppidis, vt ipse Marchinus testatur. Hæc Baucius. Et dictam sententiam Marchini, non audeo improbare nouissimè sapientissimus Ioannes Dicastrillus tom. 2. de Sacram. tract. 4. disp. 9. dub. 17. q. 6. n. 389. vbi sic ait: Illud etiam quod ait Marchinus de abluione danda communicanti etiam Laico, non semel vidi fieri, quando scilicet in pyxidè paruula portatur ad ægrotum Venerabilem, non iam per modum Viatici, sed pro deuotione, & aqua, vel vinum infunditur in pyxidem, & communicanti porrigitur, vt si qua minuta particulæ manserint, non emanent. In his ergo casibus, & isto modo non a se damna sic facientes, & facilius existimarem legem ieiunij pro communionem pro iis casibus eo modo, ac non aliter esse receptam in Ecclesiis, saltem vbi talis est vsus, & modus. Hæc Dicastrillus. Vnde puto sententiam Marchini non carere probabilitate, & ideo negatiuam, quam tenet cum communi Leandrus vbi supra, vocat tantum probabiliorē.

3. Nota hic obiter, ad vitandam irreuerentiam aliquam, licitum esse accipere Eucharistiam sine ieiunio, vt si prudenter timeatur periculum in manus infidelium, vel hereticorum, aut ab incendio absumi, & in tali casu, si Sacerdos esset non ieiunus, & Laicus ieiunus, ceteris paribus danda esset formula laico; semper tamen manibus esset à solo Sacerdote contrectanda. Quod si contingeret, vt Laicus esset excommunicatus, sed ieiunus, Sacerdos verò non quidem censura impeditus, sed non ieiunus, is mihi videtur præferendus, quia maius videtur impedimentum censuræ, quàm defectus ieiunij. Si verò Sacerdos esset excommunicatus, Laicus verò non, ego iudicarem à Laico fore manducationem, quia Laicus non

non est impeditus ad id, quod aliquin ex parte sua Sacerdos non potest, quia est impeditus, & non vget necessitas, quia adest alius, qui possit communicare. Et quamvis etiam ministrare illo modo Eucharistiam sit virtute censuræ prohibitum, tamen cum in eo casu necessitatis non adit alius ad id minus ordinarius, poterit id præstare; & quidem si est excommunicatus toleratus (vt appellant) poterit in fauorem laici id facere, & quamvis non sit toleratus, sed denunciatus, aut manifestus Clerici percussor, adhuc potest absque peccato pro tali casu, quia non censetur Ecclesiasticum impedimentum censuræ tunc obligare. Vltèrius si Sacerdos peracta consecratione pereat, aut extra se fiat sine spe redeundi ad se, nec adit alius Sacerdos ieiunus, si non ieiunus adit, ille debet perficere Sacrificium. Quod si in prædictis casibus Sacerdos impeditus sit etiam Episcopus in Pontificalibus celebrans, & non sit alius Episcopus, potest simplex Sacerdos supplere simplici, & ordinatio modo quæ desinit. Vtrum autem pereunte Episcopo in eo casu sit præferendus simplex Sacerdos ieiunus alteri

Episcopo non ieiunus; nihil video in alijs auctoribus; crediderim tamen præferendum esse Sacerdotem simplicem ieiunum. Et hæc omnia docet Dicastillus vbi supra, num. 373, 379. & 380. quæ admodum noranda sunt, non enim facile apud alios auctores inuenies.

4. Sed si aliquis hic quærat, an Sacerdos post longam communionem factam, immediatè post finitum Sacrum, possit Vasa purificare, & reliquias, seu fragmenta, quæ supersunt consumere? & negatiuè respondet Hurtadus de Eucharist. capite 9. difficultate 17. eo quod iam non sit ieiunus. Sed ego contrariæ sententiæ adhaereo cum Cardinali Lugo, de Eucharist. disputatione 15. numero 81. cum sequentibus, Suarez tom. 3. disputatione 68. sectione 6. Fagundez vbi supra num. 50. & alij si particula, & earum reliquiae fuerint consecratæ in ea Missa. Quia adhuc censetur perseverare eadem actio, & consummatio eiusdem Sacrificij. Imò & consumere eas reliquias poterit, etiam si ab alio præconsecratæ fuerint, modo asseruari commode non possint.

& in Ref. 130. §. vlt. à lin. 3.

Sup. hoc supra in tr. 1. Ref. 50. signanter in §. 1. ante medium, à verbi. Item si el Sacerdote, & lege alias Ref. nor primæ dictæ Ref.

Sup. hoc supra in tr. 1. Ref. 249. & in alijs eius primæ not.

Sup. hoc supra in tr. 1. Ref. 58. signanter in §. 1. ad lin. 6. quæ consecrationem ieiunus & lo Ref. 233. §. vltim. prope fin. à verbi. Si non respectatur.

TRACTATUS TERTIVS

De Præcepto Ecclesiastico audiendi Missam in Die Festo.

RESOLVTIO PRIMA.

Quidam scrupulis angebatur, an habuerit intentionem implendi præceptum Missæ, & dicendi Horas Canonicas: ideo benignam aliquam opinionem impense à me postulabat.

Et hoc dubium oriebatur, quia sciebat, quod præter attentionem internam necesse esset ad implendum præceptum dicendi Horas Canonicas, & audiendi Missam intentio formalis, vel virtualis, qua vult dicta præcepta adimplere.

Ex quo deducitur, quod si quis audiat Missam ex deuotione, putans non esse diem festum, an teneatur postea aliam Missam audire?

Ex quo etiam aduertitur, satisfacere præcepto, qui vult Missam audire, vel recitare Officium cum voluntate expressa non adimplendi præceptum recitandi Officium, & audiendi Missam: nec opus esse mutare animam, in tempore habili, & applicare pro implendo præcepto Missam illam audiam, & Officium recitatum.

Et etiam inferitur, quid est sentiendum de Sacerdotibus dubitantibus, habuerintne intentionem recitandi consecrandi Hostiam; an illis tantum præcipiatur proferre verba consecrationis attentè, & deuotè, non autem vt proferant cum intentione aliqua actuali volentis consecrare, aut satisfaciendi præcepto obliganti ad consecrandum? Ex part. 3. tr. 6. & Misc. 2. Resol. 68.

di Horas canonicas, & audiendi Sacrum, intentio formalis, vel virtualis, qua quis vult dicta præcepta adimplere. Ita multi DD. Vide Nauarr. in cap. quando, notab. 3. n. 27. & Azorium tom. 1. lib. 7. cap. 2. quæst. 6. Sed ego puto præcepta solum obligare ad actum quem præcipiunt, vnde sufficit huiusmodi actum efficere, vt illa implentur, & non est necesse, vt ipsum actum faciamus ex intentione formali, vel virtuali implendi præceptum. Et ideo si quis audiuit Missam ex deuotione, putans non esse diem festum, non teneatur postea aliam Missam audire, vt rectè docet Sanchez in summa, tom. 1. lib. 2. cap. numero 9. Vasquez in part. 2. quæst. 100. art. 9. in expositione litteræ, num. 5. Valentia tom. 3. disputatione 6. quæst. 2. punct. vltimo, & alij. Vel dicendum est, quod ad implendum præceptum, licet opus sit non solum vt faciamus actum humanum imperatum per illud, sed etiam vt faciamus illud, saltem ex intentione virtuali implendi illud, quam virtualem intentionem Suarez tom. 3. disputat. 88. sectione 3. semper dari affirmat in ipso actu, quamdiam illa per contrarium actum non excludatur. Quoties igitur quis non habet hanc voluntatem formalem, nolendi implere, verbi gratia, præceptum Missæ; vel Horarum Canonicarum, censetur habere intentionem virtualem implendi illud per illum.

2. Et ita hanc sententiam docet etiam Fagundez præf. 1. lib. 2. cap. 7. n. 14. vbi sic asserit. Iuxta doctrinam Suariz, & Sancij respondendum est ad sedandos scrupulos Sacerdotum dubitantium, an habuerint intentionem requisitam ad consecrandum hostiam; nam iuxta fundamenta Suariz, eo ipso quod verba consecrationis dixerunt, & non habuerunt hunc actum, & hanc intentionem formalem;

in tom. 1. tr. 1. lege doctrinam Ref. 1.

Sup. hoc inf. in Ref. 5. §. Verbi, à lin. 7. & sup. in tr. 1. lege latam doctrinam Ref. 74. signanter §. Ad secundum, prope fin. à verbi Deinde, & in alijs eius verbi. & vide alias Ref. eius primæ not. & ex illis inferres, quid pro hac questione debeat sentire.

Sup. doctrina contenta in hoc §. lege Ref. not. primæ huius Ref.

§. 1. Dubium huius consulenti oriebatur, quia sciebat quod præter attentionem internam necesse esset etiam ad implendum præceptum dicendi Tom. II.

Vt factus hoc dubium dissoluatur